УДК 327:305-055.2(477)
DOI https://doi.org/10.32782/2307-7778/2026.2.6

Наталія ДЕМКО
аспірантка кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій
Ужгородського національного університету,
вул. Університетська, 14, м. Ужгород, Україна, 88000 (nataliia.demko@uzhnu.edu.ua)

Nataliia DEMKO
Postgraduate Student at the Department of the Department of international studies and public communication
Uzhhorod National University,
14 Universytetska Street, Uzhhorod, Ukraine, 88000 (nataliia.demko@uzhnu.edu.ua)

ORCID: https://orcid.org/0009-0001-5771-2610

УЧАСТЬ ЖІНОК У МИРОБУДІВНИЦТВІ ТА ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Анотація. Метою статті *є дослідження історичних передумов і сучасних форм участі жінок у миробудівництві та відновленні України, а також визначення основних чинників, що впливають на реалізацію їхнього суспільного потенціалу.* ***Методологічну основу*** *становлять принципи історизму та системності, гендерний підхід, а також загальнонаукові й спеціально-історичні методи: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та історико-порівняльний аналіз.* ***Наукова новизна*** *статті полягає в комплексному поєднанні історичного та сучасного підходів до аналізу участі жінок у миробудівництві й відновленні України, що дає змогу виявити трансформацію форм жіночої громадської активності та обґрунтувати значення інституційних механізмів забезпечення їхнього впливу на процеси ухвалення рішень. Розглянуто історичні форми жіночої громадської активності, благодійності та самоорганізації, а також сучасні напрями участі жінок у волонтерській, гуманітарній, громадській, соціальній та економічній діяльності. Визначено значення жіночих ініціатив для підтримки внутрішньо переміщених осіб, розвитку територіальних громад, відновлення соціальних зв'язків і зміцнення суспільної згуртованості. Виокремлено основні перешкоди для змістовної участі жінок у стратегічному прийнятті рішень, серед яких гендерні стереотипи, нерівномірний розподіл неоплачуваної доглядової праці, економічні труднощі та обмежений доступ до ресурсів впливу. Обґрунтовано, що історичний досвід жіночої самоорганізації може бути використаний для осмислення сучасних механізмів суспільної взаємодії, однак форми та умови жіночої участі змінюються відповідно до історичного контексту. Зроблено* ***висновок*** *про необхідність забезпечення реального представництва жінок у процесах планування та реалізації відновлення України, розвитку жіночого лідерства й створення інституційних умов для їхньої повноцінної участі в суспільних трансформаціях.*

Ключові слова: *жіночий рух, миробудівництво, відновлення України, історична трансформація, жіноче лідерство, гендерна рівність, соціальна згуртованість.*

WOMEN'S PARTICIPATION IN PEACEBUILDING AND UKRAINE'S RECOVERY: HISTORICAL TRANSFORMATION AND CONTEMPORARY CHALLENGES

Abstract. *The* ***purpose of the article*** *is to examine the historical background and contemporary forms of women's participation in peacebuilding and Ukraine's recovery, as well as to identify the key factors influencing the realization of their societal potential. The* ***methodological framework*** *is based on the principles of historicism and systematic analysis, a gender-sensitive approach, and general scientific and specialized historical methods, including analysis, synthesis, comparison, generalization, and historical-comparative analysis. The* ***scientific novelty*** *of the article lies in the integrated application of historical and contemporary approaches to the analysis of women's participation in peacebuilding and Ukraine's recovery, making it possible to identify transformations in forms of women's civic engagement and substantiate the importance of institutional mechanisms that enable women to influence decision-making processes. The article*

examines historical forms of women's civic engagement, charitable activities, and self-organization, as well as contemporary areas of women's participation in volunteering, humanitarian assistance, civic initiatives, social activities, and economic development. It identifies the importance of women's initiatives in supporting internally displaced persons, developing local communities, restoring social ties, and strengthening social cohesion. The main barriers to women's meaningful participation in strategic decision-making are identified, including gender stereotypes, the unequal distribution of unpaid care work, economic difficulties, and limited access to resources and decision-making mechanisms. The article argues that the historical experience of women's self-organization can contribute to understanding contemporary mechanisms of social interaction, although the forms and conditions of women's participation change according to the historical context. The ***conclusion*** *emphasizes the need to ensure women's meaningful representation in planning and implementing Ukraine's recovery, promote women's leadership, and establish institutional conditions for their full participation in social transformation.*

Key words: *women's movement, peacebuilding, Ukraine's recovery, historical transformation, women's leadership, gender equality, social cohesion.*

Постановка проблеми. Повномасштабна російсько-українська війна зумовила глибокі суспільні трансформації, що охоплюють політичну, економічну, соціальну та гуманітарну сфери. Одним із важливих проявів цих змін стало розширення участі жінок у волонтерській діяльності, гуманітарному реагуванні, громадській самоорганізації, підтримці постраждалого населення та забезпеченні стійкості територіальних громад. Водночас активна участь жінок у подоланні наслідків війни не завжди супроводжується пропорційними можливостями впливати на формування стратегічних рішень щодо майбутнього розвитку держави. Для осмислення цього явища важливе значення має історична перспектива. Жіноча громадська активність в Україні формувалася в різних суспільно-політичних умовах і виявлялася у створенні громадських об'єднань, благодійних ініціатив, освітніх осередків та мереж взаємодопомоги. Досвід жіночої самоорганізації попередніх історичних періодів дає змогу простежити зміну форм суспільної участі, способів мобілізації ресурсів і механізмів представництва інтересів. Водночас сучасне миробудівництво та відновлення відбуваються в інших інституційних і міжнародних умовах, тому історичні аналогії потребують критичного осмислення.

Наукова проблема полягає в необхідності поєднання історичного аналізу жіночої громадської активності з дослідженням сучасних механізмів участі жінок у миробудівництві та відновленні України. Особливої уваги потребує суперечність між значним внеском жінок у повсякденне подолання наслідків війни та необхідністю забезпечення їхнього реального впливу на розроблення програм відновлення, визначення пріоритетів соціальної політики й ухвалення управлінських рішень. Актуальність дослідження зумовлена потребою визначити історичні передумови сучасної жіночої самоорганізації, систематизувати основні напрями участі жінок у відновлювальних процесах і з'ясувати, які соціальні та інституційні бар'єри обмежують реалізацію їхнього потенціалу. Такий підхід дає змогу розглядати жіночу участь не лише крізь призму гендерної рівності, а й як складову суспільної стійкості, розвитку громад і формування передумов довготривалого миру.

Мета статті полягає у визначенні історичних передумов і сучасних особливостей участі жінок у миробудівництві та відновленні України, виявленні трансформацій основних форм жіночої громадської активності й обґрунтуванні напрямів забезпечення змістовної участі жінок у процесах прийняття рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика участі жінок у миробудівництві, подоланні наслідків збройних конфліктів і повоєнному відновленні суспільства розглядається в сучасних наукових працях крізь історичний, гендерний, політичний, соціальний та міжнародний виміри. Водночас для комплексного розуміння цього явища важливо простежити

історичну трансформацію жіночої громадської активності й визначити, як накопичений досвід співвідноситься із сучасними механізмами участі жінок у процесах ухвалення рішень.

Історичні передумови жіночої громадської активності висвітлено в дослідженнях М. Байдак, М. Ігнатенко, В. Магась, Ю. Корнійчук, Ю. Магась-Демидас та Г. Дикун. М. Ігнатенко аналізує ідеологічні засади українського жіночого руху на зламі XIX–XX століть, що дає змогу розглядати формування жіночої самоорганізації у взаємозв'язку із суспільно-політичними процесами відповідного періоду [5]. В. Магась, Ю. Корнійчук і Ю. Магась-Демидас досліджують діяльність жіночих об'єднань у підросійській Україні в 1905–1914 роках, розкриваючи організаційні форми жіночої активності на початку XX століття [7]. М. Байдак розглядає громадську діяльність українок Галичини в роки Першої світової війни як один зі способів жіночої емансипації, акцентуючи увагу на значенні суспільної активності в умовах воєнних випробувань [1]. Продовжує історичний напрям дослідження Г. Дикун, присвячене громадському об'єднанню працюючих жінок як чиннику розвитку гендерної політики на західноукраїнських землях у міжвоєнний період XX століття [4]. У сукупності ці праці створюють підґрунтя для аналізу змін у формах жіночої самоорганізації, громадської діяльності та суспільного представництва.

Сучасні гендерні аспекти управління, дипломатії та відновлення України висвітлено в працях К. Бринюк, Н. Гербут, К. Левченко та І. Сопілко, І. Матяш, М. Окладної та Л. Менькової, В. Савенка, В. Татарнікової і Г. Федорової. К. Бринюк розглядає вплив російсько-української війни на гендерні виміри управлінської комунікації в органах влади, актуалізуючи питання взаємодії гендерних чинників і функціонування державних інституцій в умовах воєнних викликів [2]. Н. Гербут досліджує гендерний вимір планів повоєнної відбудови України, що дає змогу розглядати врахування гендерних аспектів як складову планування майбутнього розвитку держави [3]. К. Левченко та І. Сопілко у праці «Людина, суспільство, держава: ґендерний вимір» порушують ширше коло питань взаємозв'язку гендерної проблематики із суспільними й державними процесами [6].

Окремий напрям становлять дослідження жіночої участі в дипломатії та міжнародній діяльності. І. Матяш у праці «Жіноче обличчя української дипломатії: нариси, спогади, інтерв'ю» висвітлює внесок жінок у розвиток української дипломатичної служби [8]. М. Окладна та Л. Менькова розглядають історію, проблеми й перспективи діяльності жінок у дипломатичній службі, порушуючи питання професійної реалізації та становища жінок у цій сфері [9]. Г. Федорова аналізує роль дипломатії в умовах воєнного стану, що доповнює дослідження міжнародного виміру функціонування держави під час війни [12].

Питання участі жінок у врегулюванні конфліктів і миротворчій діяльності розглядають В. Савенко та В. Татарнікова. В. Савенко приділяє увагу ролі жінок у прийнятті рішень, вирішенні збройних конфліктів і миротворчих операціях [10]. В. Татарнікова досліджує особливості участі жінок у конфліктних і мілітарних процесах в Україні з 2013 року, що створює підстави для осмислення змін жіночої активності в умовах тривалого збройного протистояння [11]. Міжнародний контекст проблеми представлено в дослідженні M. Katayanagi та S. Khan, присвяченому ролі жінок у миробудівництві в Афганістані та їхньому потенціалу сприяти суспільним трансформаціям [13]. Ця праця дає змогу розглядати жіночу участь у миробудівництві в ширшому порівняльному контексті, хоча специфіка афганського досвіду не може бути безпосередньо ототожнена з українськими умовами.

Отже, наявні дослідження висвітлюють окремі аспекти історії жіночого руху, громадської самоорганізації, дипломатії, участі в конфліктах і гендерного виміру відновлення. Водночас потребує подальшого осмислення взаємозв'язок між історичними формами жіночої громадської активності та сучасними практиками миробудівництва в Україні. Особливо важливо

з'ясувати, як змінювалися можливості жінок впливати на суспільні процеси, які бар'єри зберігаються та які інституційні умови необхідні для переходу від громадської активності до повноцінної участі в ухваленні рішень щодо відновлення держави. Саме на заповнення цієї дослідницької прогалини спрямовано увагу в цій статті.

Виклад основного матеріалу. Миробудівництво є комплексним процесом, що охоплює діяльність, спрямовану на запобігання повторному виникненню конфліктів, відновлення довіри між соціальними групами, зміцнення інституцій, підтримку постраждалого населення та формування умов для довготривалого миру. Участь жінок у цьому процесі може реалізовуватися на різних рівнях [6, с. 173]. На локальному рівні вона проявляється через діяльність громадських організацій, волонтерських груп, ініціатив взаємодопомоги, психологічної та соціальної підтримки населення. На регіональному та національному рівнях жінки можуть брати участь у розробленні програм відновлення, формуванні політики соціальної інтеграції, захисті прав постраждалих та представництві інтересів різних соціальних груп. Особливого значення набуває роль жінок у відновленні соціальної довіри. Війна створює значні ризики соціальної фрагментації. Внутрішнє переміщення населення, різний досвід перебування на окупованих та неокупованих територіях, військовий досвід, втрати членів сім'ї та руйнування соціальних зв'язків можуть формувати напруження між різними групами населення. У таких умовах локальні жіночі ініціативи можуть виконувати функцію соціального посередництва. Йдеться про створення просторів комунікації, взаємодопомоги та інтеграції, у межах яких відбувається відновлення горизонтальних зв'язків між людьми.

Методологічну основу дослідження становлять принципи історизму та системності, а також гендерний підхід, що дає змогу розглядати жіночу громадську активність у взаємозв'язку з історичними умовами, суспільними відносинами та можливостями участі в процесах прийняття рішень. Для аналізу історичних передумов жіночої самоорганізації використано історико-порівняльний метод, який дає змогу зіставити форми громадської активності жінок у різні періоди та визначити відмінності між ними. Історико-хронологічний підхід застосовано для впорядкування матеріалу відповідно до послідовності суспільних трансформацій. Методи аналізу, синтезу та узагальнення використано для систематизації наукових публікацій і визначення основних напрямів участі жінок у миробудівництві та відновленні України. Структурно-функціональний аналіз дав змогу розглянути громадські, гуманітарні, соціальні та економічні ініціативи як складові підтримки суспільної стійкості й розвитку територіальних громад.

Історія українського жіночого руху свідчить про поступове розширення суспільних ролей жінок – від участі в доброчинних і просвітницьких ініціативах до організованої громадської та політичної діяльності. Наприкінці XIX – на початку XX століття жіноча самоорганізація розвивалася під впливом модернізаційних процесів, поширення ідей емансипації та дискусій про громадянські права. При цьому український жіночий рух формувався у взаємодії національних прагнень, ліберальних ідей та уявлень про соціальну рівність. М. Ігнатенко, аналізуючи ідеологічні засади жіночого руху на зламі XIX-XX століть, звертає увагу на взаємозв'язок феміністичних ідей із ширшими політичними та суспільними течіями [5].

Важливою формою реалізації жіночої активності стала діяльність громадських об'єднань. Дослідження В. Магась, Ю. Корнійчук та Ю. Магась-Демидас засвідчує, що в підросійській Україні у 1905-1914 роках жіночі організації діяли в суспільно-політичній та економічній сферах, створювали доброчинні товариства, долучалися до кооперативного руху й професійних об'єднань [7]. Це дає підстави розглядати жіночу самоорганізацію не лише як спосіб надання допомоги окремим групам населення, а і як механізм набуття досвіду колективної дії, представництва інтересів та впливу на суспільні процеси.

Нові форми жіночої громадської активності особливо виразно проявилися в умовах Першої світової війни. За дослідженням М. Байдак, українки Галичини брали участь у допомозі цивільному населенню, пораненим та інтернованим, підтримували військових, поєднували традиційні види праці з волонтерською діяльністю й організаційним керівництвом [1]. Війна, таким чином, розширювала простір суспільної реалізації жінок, водночас виявляючи залежність їхніх можливостей від освіти, доступу до ресурсів і суспільного визнання.

Історичний досвід дає змогу визначити кілька тенденцій, важливих для розуміння сучасності. По-перше, кризові періоди активізували жіночу самоорганізацію та сприяли появі нових форм громадської діяльності. По-друге, суспільно корисна праця жінок не завжди забезпечувала їм рівнозначний доступ до політичного представництва. По-третє, розширення жіночої участі відбувалося поступово – через набуття організаційного досвіду, формування мереж взаємодопомоги та боротьбу з обмежувальними суспільними уявленнями. Ці закономірності важливі для аналізу сучасної України, хоча історичні періоди відрізняються політичними умовами, інституційними можливостями та характером жіночих ініціатив.

У сучасних умовах повномасштабної війни жіноча громадська активність охоплює широкий спектр напрямів: гуманітарну допомогу, волонтерство, підтримку внутрішньо переміщених осіб, психологічну та соціальну допомогу постраждалим, розвиток місцевих ініціатив, підприємництво, дипломатичну діяльність і участь у формуванні політики відновлення. Ці напрями взаємопов'язані, оскільки миробудівництво передбачає не лише припинення збройного протистояння, а й створення умов для суспільної довіри, соціальної згуртованості, захисту прав людини та відновлення громад. Водночас необхідно розмежовувати участь жінок у подоланні гуманітарних наслідків війни та їхній вплив на стратегічні рішення. Виконання значного обсягу волонтерської, організаційної й доглядової роботи саме по собі не гарантує представництва жіночих інтересів у державних інституціях, органах місцевого самоврядування або структурах, відповідальних за розподіл фінансування. Тому важливим критерієм реальної участі є не лише кількість залучених жінок, а й можливість впливати на визначення пріоритетів, розроблення програм і оцінювання результатів їх реалізації.

Гендерний вимір відновлення України передбачає врахування різних потреб і можливостей соціальних груп під час планування відбудови. У дослідженні Н. Гербут увагу зосереджено на тому, наскільки задекларовані принципи гендерної рівності відображаються в підходах до післявоєнного відновлення, механізмах врядування та фінансування [3]. Це питання має принципове значення, адже формальне проголошення рівності не усуває автоматично структурних перешкод, які обмежують доступ жінок до ресурсів і процесів ухвалення рішень. До таких перешкод належать гендерні стереотипи щодо розподілу суспільних ролей, непропорційне навантаження неоплачуваною доглядовою працею, економічні труднощі, обмежений доступ до фінансових ресурсів і недостатні можливості професійного розвитку. Додатковими викликами є вимушене переміщення, втрата житла чи роботи, необхідність забезпечувати потреби дітей та інших членів родини. Водночас жінки не становлять однорідної соціальної групи: їхні можливості відрізняються залежно від віку, місця проживання, стану здоров'я, сімейних обставин, професійного досвіду та доступу до підтримки. Отже, політика відновлення має враховувати різноманітність жіночого досвіду, уникаючи універсальних рішень для всіх категорій населення.

Забезпечення змістовної участі жінок потребує інституційних механізмів, які виходять за межі символічного представництва. Йдеться про залучення жінок до консультацій щодо місцевих і державних програм відновлення, участі в робочих групах, розроблення бюджетних пріоритетів, моніторингу використання коштів і визначення соціальних потреб громад. Не менш важливими є підтримка жіночого підприємництва, доступ до професійного навчання,

розвиток соціальної інфраструктури та створення умов для поєднання професійної діяльності із сімейними обов'язками [2; 8; 9; 13].

Історичний досвід жіночої самоорганізації дає підстави наголосити на значенні громадських мереж і колективної дії. Однак у сучасних умовах ці форми активності мають бути доповнені стабільними каналами взаємодії з органами влади, прозорими процедурами консультацій і можливістю контролювати виконання ухвалених рішень. Саме поєднання громадської ініціативи з інституційною участю створює передумови для переходу від ситуативної допомоги до довгострокового впливу на політику відновлення.

Проведений аналіз дає змогу виокремити три взаємопов'язані результати. Перший полягає у визначенні історичної тяглості жіночої громадської активності. Досвід жіночих об'єднань початку XX століття та громадської діяльності українок у роки Першої світової війни засвідчує, що кризові обставини стимулювали самоорганізацію, благодійність, просвітницьку роботу й формування нових суспільних ролей. Водночас історичні приклади демонструють, що суспільна корисність жіночої праці не завжди означала рівноправний доступ до механізмів ухвалення рішень. Другий результат полягає в уточненні сучасного розуміння жіночої участі в миробудівництві. Її доцільно розглядати як поєднання практичної допомоги постраждалим, громадської самоорганізації, професійної діяльності та впливу на формування політики. Такий підхід дає змогу розмежувати безпосередній внесок жінок у подолання наслідків війни та їхні можливості визначати довгострокові напрями суспільного розвитку. Третій результат полягає у визначенні інституційних умов, необхідних для реалізації жіночого потенціалу під час відновлення України. До них належать реальні механізми представництва, доступ до фінансування, гендерно чутливе планування, підтримка професійного розвитку та врахування потреб різних соціальних груп. Отже, основна суперечність полягає в тому, що значна громадська активність жінок може співіснувати з обмеженим впливом на стратегічні рішення. Подолання цієї суперечності потребує не лише визнання внеску жінок, а й закріплення можливостей їхньої змістовної участі в управлінні процесами відновлення.

Висновки. Таким чином, участь жінок у миробудівництві та відновленні України має історичні передумови й водночас набуває нових форм у сучасних умовах війни. Історія українського жіночого руху демонструє поступове розширення громадської активності – від доброчинності та просвітництва до організованої суспільно-політичної діяльності. Досвід Першої світової війни засвідчує важливість жіночої самоорганізації в умовах масштабних криз, а сучасні практики підтверджують значення жіночої участі в гуманітарній підтримці, соціальній згуртованості та плануванні відновлення. Наукове значення проведеного аналізу полягає в поєднанні історичної перспективи із сучасною проблематикою миробудівництва. Це дає змогу розглядати жіночу активність не як ізольоване явище, спричинене виключно війною, а як складову тривалих змін у суспільних відносинах, громадській самоорганізації та уявленнях про жіночу роль у публічному просторі. Водночас історична тяглість не означає незмінності форм і умов жіночої участі. Сучасне відновлення України потребує переходу від визнання внеску жінок до забезпечення їхнього реального впливу на визначення пріоритетів, розподіл ресурсів і контроль за реалізацією відновлювальних програм. Для цього необхідно розвивати прозорі механізми представництва, підтримувати жіночі громадські ініціативи й підприємництво, усувати бар'єри доступу до ресурсів та враховувати різноманітність потреб населення. Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним вивченням жіночих громадських ініціатив у різні історичні періоди, аналізом регіональних особливостей жіночої участі в Україні та оцінюванням ефективності механізмів залучення жінок до планування й реалізації програм відновлення.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Література

1. Байдак М. Громадська діяльність як спосіб емансипації жінки в роки Першої світової війни (на прикладі українок Галичини). *Українознавчий альманах*. 2015. Т. 18., С. 67.

2. Бринюк К. Вплив російсько-української війни на гендерні виміри управлінської комунікації в органах влади. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття*, матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2022. т. 1. С. 239–241.

3. Гербут Н. Гендерний вимір планів повоєнної відбудови України. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія.* DOI: https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-11

4. Дикун Г. П. Громадське об'єднання працюючих жінок як каталізатор гендерної політики на західноукраїнських землях міжвоєнного періоду XX ст. *Часопис Київського університету права.* 2023. № 4. DOI: https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2023.24.

5. Ігнатенко М. Ідеологія українського жіночого руху на зламі XIX–XX століть. *Інтермарум: історія, політика, культура.* DOI: https://doi.org/10.35433/history.112058.

6. Левченко К., Сопілко І. 2025. Людина, суспільство, держава: ґендерний вимір. *Київ: Ла Страда-Україна*. 250 с.

7. Магась В. О., Корнійчук Ю. Г., Магась-Демидас Ю. І. Діяльність жіночих об'єднань у підросійській Україні у 1905–1914 рр. *Сторінки історії.* 2022. № 54. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5244.54.2022.264569.

8. Матяш І. Жіноче обличчя української дипломатії: нариси, спогади, інтерв'ю. Книга 1. Житомир. 2024. 300 с.

9. Окладна М., Менькова Л. Жінка на дипломатичній службі: історія, проблеми та перспективи. *Право та інноваційне суспільство.* 2020. № 2(15). С. 40-46.

10. Савенко В. Роль жінок у прийнятті рішень та вирішенні збройних конфліктів, їхня участь у миротворчих операціях. У збірнику: *Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: сучасні досягнення та перспективи*, матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2021. С. 231–233.

11. Татарнікова В. Особливості участі жінок у конфліктних та мілітарних процесах в Україні з 2013 року. *КПІ ім. Ігоря Сікорського*. 2019. 89 с.

12. Федорова Г. Роль дипломатії під час воєнного стану. *Науково-теоретичний альманах Грані*. т. 25. 2022. № 5. С. 10–17.

13. Katayanagi M., Khan S. Women's Peacebuilding Roles in Afghanistan: Potent Approaches for Social Transformation. *Asian Women*. 2022. Vol. 38, No. 3. P. 77–98.

References

1. Baidak, M. (2015). Hromadska diialnist yak sposib emansypatsii zhinky v roky Pershoi svitovoi viiny (na prykladi ukrainok Halychyny). [Civic Activity as a Means of Women's Emancipation during the First World War: The Case of Ukrainian Women in Galicia]. *Ukrainoznavchyi almanakh,* 18. https://ukralmanac.univ.kiev.ua/index.php/ua/article/view/38/0 [in Ukrainian].

2. Bryniuk K. (2022). Vplyv rosiisko-ukrainskoi viiny na henderni vymiry upravlinskoi komunikatsii v orhanakh vlady. [The impact of the Russian-Ukrainian war on gender dimensions of managerial communication in government institutions]. *European Choice of Ukraine, Development of Science and National Security in the Realities of Large-Scale Military Aggression and Global Challenges of the 21st Century, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference,* Vol. 1, pp. 239–241. [in Ukrainian].

3. Herbut, N. (2025). Hendernyi vymir planiv povoiennoi vidbudovy Ukrainy. [The Gender Dimension of Ukraine's Post-War Reconstruction Plans]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriia: Politolohiia.* https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-11 [in Ukrainian].

4. Dykun, H. P. (2023). Hromadske obiednannia pratsiuiuchykh zhinok yak katalizator hendernoi polityky na zakhidnoukrainskykh zemliakh mizhvoiennoho periodu XX st. [The Public Association of Working Women as a Catalyst for Gender Policy in the Western Ukrainian Lands during the Interwar Period of the

20th Century]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava,* (4). https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2023.24 [in Ukrainian].

5. Ihnatenko, M. (n.d.). Ideolohiia ukrainskoho zhinochoho rukhu na zlami XIX–XX stolit. [The Ideology of the Ukrainian Women's Movement at the Turn of the 20th Century]. *Intermarum: Istoriia, polityka, kultura.* https://doi.org/10.35433/history.112058 [in Ukrainian].

6. Levchenko K., Sopilko I., (2025). Liudyna, suspilstvo, derzhava: hendernyi vymir. [Human, Society, State: Gender Dimension]. *Kyiv: La Strada-Ukraine*. 250 p. [in Ukrainian].

7. Mahas, V. O., Korniichuk, Yu. H., & Mahas-Demydas, Yu. I. (2022). Diialnist zhinochykh obiednan u pidrosiiskii Ukraini u 1905–1914 rr. [Activities of Women's Associations in Russian-ruled Ukraine in 1905–1914]. *Storinky istorii*, (54). https://doi.org/10.20535/2307-5244.54.2022.264569 [in Ukrainian].

8. Matiash I. (2024). Zhinoche oblychchia ukrainskoi dyplomatii: narysy, spohady, interview. [The Female Face of Ukrainian Diplomacy: Essays, Memoirs, Interviews]. Book 1. Zhytomyr. 300 p. [in Ukrainian].

9. Okladna M., Menkova L. (2020). Zhinka na dyplomatychnii sluzhbi: istoriia, problemy ta perspektyvy. [Women in Diplomatic Service: History, Problems, and Prospects]. *Law and Innovative Society,* No. 2(15), pp. 40-46. [in Ukrainian].

10. Savenko V. (2021). Rol zhinoк u pryiniatti rishen ta vyriishenni zbroinykh konfliktiv, yikhna uchast u myrotvorchykh operatsiiakh. [The role of women in decision-making and conflict resolution, their participation in peacekeeping operations]. In: *Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men in Ukraine: Contemporary Achievements and Prospects, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference,* pp. 231-233. [in Ukrainian].

11. Tatarnikova V. (2019). Osoblyvosti uchasti zhinoк u konfliktnykh ta militarnykh protsesakh v Ukraini z 2013 roku. [Peculiarities of Women's Participation in Conflict and Military Processes in Ukraine since 2013], *Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*, 89 p. [in Ukrainian].

12. Fedorova H. (2022). Rol dyplomatii pid chas voiennoho stanu. [The Role of Diplomacy During Martial Law]. *Scientific-Theoretical Almanac Hrani,* Vol. 25, No. 5, pp. 10–17. [in Ukrainian].

13. Katayanagi M., Khan S. (2022). Women's Peacebuilding Roles in Afghanistan: Potent Approaches for Social Transformation. *Asian Women*. Vol. 38, No. 3. P. 77–98. [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 28.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.11.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)